

BUDGET 2013

Folkpartiets förslag för Göteborgs stad.
Det liberala alternativet.

ALLIANS
EN

Det liberala alternativet

Vår politik bygger på delaktighet, frihet att välja och likvärdig behandling. Det är dina behov som ska styra - inte var du bor i Göteborg. Vi är det liberala alternativet och vill ge Göteborg och göteborgarna frihet att växa. Därför är det viktigt för oss att:

- Göteborg ska utvecklas till och upplevas som en attraktiv stad där både människor och företag vill bo och verka.
- det byggs betydligt fler bostäder.
- göteborgarna ska få valuta för den kommunalskatt de betalar.
- göteborgarna ges möjlighet att i ökad utsträckning göra egna val även i den kommunala servicen såsom skola och äldreomsorg.
- se mångfalden som en styrka där vi alla är olika som individer, men med samma rättigheter och skyldigheter.
- göteborgarna känner trygghet i att när behovet av stöd uppstår som äldre eller funktionsnedsatt, så finns det också där.
- alla elever efter fullgjord skolgång har de nödvändiga kunskaperna som krävs för högre studier och arbetslivet.
- fler stimuleras till att starta och driva företag i Göteborg.
- utveckla Göteborg till ett klimat- och miljöpolitiskt föredöme i Europa.
- göteborgarna lockas till att delta och berikas av stadens kulturliv.
- utveckla infrastrukturen så att framkomligheten ökar för kollektivtrafiken, fotgängare, cyklister och bilister.
- alla göteborgare ska känna trygghet utan rädsla för våld och brottslighet.

I folkpartiet liberalernas budget finner du bakgrundsresonemang och fler förslag som gör att Göteborg blir en ännu bättre stad att leva i. Ett Göteborg präglad av mer initiativ och alternativ. Ett Göteborg där mångfald ses som en styrka. Ett Göteborg som fokuserar på skola, omsorg och bygger för framtiden. Det är det liberala alternativet.

Helene Odenjung
gruppledare folkpartiet liberalerna Göteborg

Innehållsförteckning

Det liberala alternativet	
Innehållsförteckning	
Allians för Göteborg	1
Frihet att välja	4
Fler jobb och företagare	7
Kunskapsstaden.....	10
Miljöstaden vid havet	16
En växande storstad	20
Norra Europas kulturhuvudstad	23
Föreningsliv, fritid och breddidrott	26
En socialliberal stad med omtanke.....	28
Göteborgs stad en bättre arbetsgivare.....	33
Valuta för skatten.....	35
Bilagor	38

Allians för Göteborg

Allians för ett mänskligare Göteborg

Människors lika värde är alla överens om, men det måste också upprätthållas i vardagen. Alla har rätt till sin integritet, sitt självbestämmande och sin delaktighet. Ingen ska behöva utsättas för diskriminering. Det är i stor utsträckning en attitydfråga där ansvaret ligger hos var och en av oss, men det offentliga har ett ansvar att ta på sig ledartröjan i arbetet mot diskriminering och för mångfald.

I Göteborg ska ingen behöva oroa sig över att välfärden inte fungerar. Då spelar det ingen roll om förskolan eller äldreboendet drivs av kommunen, av personalen själva eller av ett kvalitetssäkrat företag. Att göteborgarna får bra välfärd för skattepengarna är det viktigaste målet. Politikens roll är att underlätta för människors inneboende kraft och personliga val. Att själva få välja vilken skola man föredrar för sina barn eller vilken omsorg som passar en bäst ska vara självklart.

Politiken i Göteborg ska fokusera på att staden fungerar utan att det uppstår brister eller långa köer, exempelvis till förskolan, äldreboendet eller för att få en bostad. Barngrupperna ska inte vara större än att de vuxna hinner ägna tid, omsorg och uppmärksamhet till varje barn. Ingen ska tvingas lämna skolan utan tillräckliga kunskaper för att klara sig i framtiden. Elever med särskilda behov ska få den hjälp och det stöd de behöver. Den kunskapsbaserade socialtjänsten ska arbeta förebyggande och främja goda levnadsvillkor för alla. Politiken ska göra det möjligt för människor att flytta hit och bostäder ska byggas i den takt som behövs för att möta efterfrågan. Omsorgen om äldre ska vara så bra att en promenad i solskenet eller ett glas vin till maten inte ska kallas "guldkant i tillvaron". Oavsett ålder så har göteborgaren rätt att leva som det passar en.

Fler ska kunna jobba

För att fler göteborgare ska kunna jobba gäller det att underlätta för företagandet. Göteborgsregionen har goda förutsättningar för fler människor och nya jobb, men det kräver bland annat att kommunikationerna förbättras. Tack vare det västsvenska paketet kommer investeringar i nya vägar, järnvägar och utbyggd kollektivtrafik. Det krävs för att regionens konkurrenskraft i omvärlden ska stärkas och locka hit fler människor och fler jobb.

Göteborg är en stad med mångfald. Tyvärr präglas en del områden av stort utanförskap som i stor utsträckning drabbar dem med utländsk bakgrund. Detta måste brytas. Oavsett bakgrund ska alla göteborgare ha möjlighet att planera sina liv, välja boende, studera, arbeta och vara en del av staden. Vi vill inrätta ekonomiska frizoner, så kallade nystartszoner, i områden med hög arbetslöshet och stort utanförskap. Då kan fler starta företag och det blir billigare att anställa. När man jobbar ökar självkänslan och det egna ansvarstagandet. Då ökar även delaktigheten i samhället.

Värdighet, valfrihet och trygghet i vardagen

Behovet av individuell anpassning är stort inom omsorgen. Därför ska det finnas en mångfald av aktörer med den rikedom på metoder som ofta är en förutsättning för att lyckas. Offentlig och privat verksamhet ska komplettera varandra och fungera som alternativ för den som vill välja. Det ger möjlighet för fler människor och fler företag att ta plats i en välfärd som präglas av kvalitet och service.

En viktig uppgift för staden är att se till att det finns tillräcklig omsorg av god kvalitet för de äldre göteborgare som behöver service, omsorg och vård. Det innebär att äldreomsorgen ska utgå från varje enskild människa och präglas av inflytande, trygghet och respekt. Respekten för äldre människors integritet och självbestämmande kan bara garanteras genom att själv få välja, både vad sorts stöd man vill ha men också vem som ska utföra stödet. Värdighet och trygghet ska vara utgångspunkten.

En ren och trygg stad för alla

Staden ska ligga i framkant när det gäller användning och uppmuntran av ny miljöteknik. Vi välkomnar Västra Götalandsregionens målsättning att 90 procent av kollektivtrafiken ska drivas av förnyelsebart bränsle år 2025. Den viktigaste lokala miljöinsatsen är det egna ansvarstagandet. Samarbete mellan staden, det lokala näringslivet och göteborgarna är receptet för ett framgångsrikt miljöarbete som är förankrat i människors engagemang och ansvarstagande. Om alla återvinner sitt avfall och tänker igenom sina vardagsbeslut kommer Göteborg att bli en grönare och trivsammare stad. Målet om ett långsiktigt hållbart samhälle är mycket svårt att nå utan ekonomisk utveckling och välstånd. Förbud och inskränkningar i människors livsval är fel väg att gå. Istället ska det vara lätt att göra rätt och leva ett liv med omsorg om både människor och miljö.

Göteborg har goda möjligheter att bli en tätare stad med fler bostäder och fler arbetsplatser. Idag råder stor brist på bostäder och målen för nybyggnationen är för lågt satta. Vi vill göra det möjligt för alla som vill, att

bo i Göteborg. Genom att minska byråkratin och skruva upp byggtakten av bostäder med varierad prisbild och upplåtelseform i hela staden är det möjligt.

Alla ska känna sig trygga i hela Göteborg. Ett bra och nära samarbete med polisen, näringslivet och det lokala samhället är grundläggande för att kunna sätta in rätt insatser där de gör störst nytta. Förbättrade belysningsprogram, effektivare klottersanering och bättre städning av gator och torg är andra viktiga åtgärder för att skapa ett renare och tryggare Göteborg.

Alliansen tar ansvar för Göteborg

Göteborg är en fantastisk stad, men den kan bli bättre. Idag ser vi långa köer till förskolan, stora barngrupper, sjunkande betyg i grundskolan och allt färre platser i äldreomsorgen. Det beror inte på bristande resurser eller för låga skatter. Det beror på bristande politiskt ansvarstagande och felaktiga prioriteringar. För få bostäder beror inte på att det saknas vilja att bygga. Det beror på byråkrati och för att de styrande partierna hindrar staden från att växa i den takt som människor vill flytta hit. Alliansen vill se ett Göteborg för fler människor. Alla dessa människor ska ha möjligheter att få forma sina egna liv och ha förutsättningar att uppfylla sina drömmar, oavsett vilken stadsdel de bor i. Med denna frihet följer ett ansvarstagande. Det handlar dels om att ta ansvar för sig själv och sin familj, dels om att ta ansvar för att vår stad ska bli den plats som fler vill bo, besöka och jobba i.

Göteborg är en stad där potentialen är enorm, men där samhällsproblemen tyvärr inte hanteras tillräckligt av den sittande rödgröna majoriteten, trots att de haft nästan 20 år på sig. Alliansen står redo att ta över utmaningen för ett bättre Göteborg. Med vår politik vill vi bryta utvecklingen med allt sämre betyg i grundskolan, längre förskoleköer och för stora barngrupper. Med vår politik vill vi öka kvaliteten i äldreomsorgen, stärka konkurrenskraften i Göteborg, bygga fler bostäder och se till att fler kan starta företag och ha ett jobb.

Göteborg i juni 2012

Jonas Ransgård (M) Helene Odenjung (FP) David Lega (KD)

Frihet att välja

- Valfrihet, utveckling och trygghet för alla
- Medborgarservice 24-7
- Öppenhet och tolerans för kreativ mångfald

Utgångspunkten för vår politik är liberalismen och göteborgarnas frihet. Rätten att bestämma över sig själv och sitt eget liv har ett egenvärde. Individens intresse att få det bättre är ytterst en värdefull drivkraft för ett bättre samhälle och den kraften måste tas tillvara. Vi driver därför en politik som ger var och en en möjlighet att söka sin lycka och framgång. Göteborgarnas egna val skapar de bästa förutsättningarna för utveckling och kreativitet. Därför ska de viktigaste valen i livet göras av människorna själva, inte av politiker, tjänstemän eller system.

För Göteborgs stad innebär det en helt ny inriktning och utmaning. Vi vill genom en rad reformer skapa förutsättningar för initiativ och alternativ. Kommunstyrelsen ska inrätta ett konkurrenskansli för att uppmuntra och underlätta till fler alternativ och aktörer enligt Lagen om valfrihetssystem, LOV. Att göteborgarna själva får möjligheten att välja förskola, skola, hemtjänst eller särskilt boende leder till att göteborgarna får ökad frihet utifrån sina egna önskemål.

Samtidigt som makten flyttar från politiken och systemen är det viktigt att nämnder och styrelser antar service- och omsorgsgarantier gentemot göteborgarna och kunder inom stadens olika verksamhetsområden. Det bidrar till en bättre uppföljning och verksamhetsutveckling. Det ska vara tydligt vilka åtaganden staden har men också vad som i gengäld krävs.

Inom en snar framtid fyller staden 400 år och det är hög tid för en ny vision om framtiden. En bild av vad vi vill att Göteborg ska vara om 100 år. En vision som tillvaratar all den kraft som finns hos de individer som tillsammans bildar Göteborg. Vi behöver en ny anda som bidrar till att släppa loss nya, djärva och kreativa tankar. Genom att ta del av göteborgarnas kunskaper, erfarenheter och idéer kan vi bygga en bättre framtid och stad. Förändring krävs ständigt för att möta en allt mer globaliserad värld. Globaliseringen innebär möjligheter, men också nya utmaningar. Utmaningarna är större än tidigare och antalet konkurrenter är fler.

Med frihet att välja och öppenhet för nya kreativa idéer kan Göteborg bli en vinnare i globaliseringen. Genom offensiva satsningar och reformer

kan vi stärka staden och lyckas attrahera individer, företag och kapital. Det krävs för att Göteborg fortsatt ska vara en stark motor och svara för dynamiken i Västra Götalandsregionen. En förutsättning för det är att det finns bostäder, byggbar mark för kontor och andra kommersiella fastigheter. Det för att möta arbetsmarknadens behov och framtidens nya ”kunskapsfabriker”. Även utveckling av stadsrummet bidrar till att staden som en given arena för möten, växtkraft och innovation.

Demokrati

Demokratin vilar på individens frihet, allmän rösträtt och rättsäkerhet. Likgiltighet och bristande tilltro till politiken är ett hot mot demokratins pelare. Därför bör människors intresse och deltagande uppmuntras så att fler kan delta i det demokratiska arbetet. Vi vill att stadens verksamheter ser det demokratiska arbetet som en självklarhet och involverar medborgarna. Inför varje viktigt beslut ska exempelvis medborgardialog prövas.

I Göteborg har vi en stolt tradition och historia av att stå upp för frihet, jämlikhet och tolerans. Dessa värden är inte skrivna i sten utan måste ständigt vinnas av kommande generationer. En levande demokrati måste präglas av öppenhet och möten mellan människor. Inte av beslut i stängda rum och försvarandet av det som har varit. Stadsrevisionens granskningskommission som tillkom på vårt initiativ är ett viktigt redskap.

Mänskliga rättigheter

Alla människor är födda fria med samma rättigheter. Engagemanget för mänskliga rättigheter och demokratisk utveckling ska vara tydligt i allt staden och dess företrädare gör, även i stadens internationella utbyte.

Göteborg är en mångkulturell stad med flera etniska och språkliga minoritetsgrupper. Utgångspunkten måste vara att stärka individens möjligheter att kunna hävda och utveckla sin kultur eller sitt språk. De nationella minoritetsspråkens ställning ska stärkas, exempelvis vid offentlig information och myndighetskontakter. Det gäller särskilt finskan där Göteborg stad är ett finskt förvaltningsområde. Fram till 2015 är Göteborg också pilotkommun för romsk inkludering. Fokus på utvecklingsarbetet ska ske inom områdena utbildning, arbete, hälsa och social omsorg för att stärka den romska minoritetens ställning i staden.

Ett steg för att lyfta medborgarskapet är att utveckla medborgarskapsceremonin i Göteborg. Den möjlighet som nationaldagen erbjuder genom att staden välkomnar nya göteborgare genom en medborgarskapsceremoni måste tas tillvara genom att vara öppen för alla både gamla och

nya göteborgare. Det är viktigt att firandet av nationaldagen blir en manifestation av gemenskap.

Vi vill att Göteborg bidrar till en generös och medmänsklig flyktingpolitik. Flyktingar som vill leva i vår stad ska betraktas som göteborgare. Alla människor ska behandlas utifrån grundläggande humana värderingar om mänskliga rättigheter. Även den som lever gömd har rätt till vård och skola.

Den liberala regnbågsstaden

På det nationella planet har vi nått ganska långt i arbetet för lika rättigheter, till exempel har vi en könsneutral äktenskapsbalk, en bra diskrimineringslag och Pridefestivalerna har blivit folkfester. Det finns emellertid mycket kvar att göra. Till exempel är självmordsfrekvensen högre bland unga hbt-personer än genomsnittet. Det är i förskolan och skolan grunden läggs för attityder senare i livet. Att förskolans och skolans personal är medvetna om att alla föräldrapar inte består av en mamma och en pappa måste vara en självklarhet. Vi anser att man från vaggan till äldreboendet ska få vara sig själv.

All personal i Göteborgs stad måste därför ha tillräckliga hbt-kunskaper för att alla ska få ett korrekt bemötande i stadens verksamheter. Särskilt viktigt är arbetet med ungdomar i och utanför skolan. Hbt-arbetet handlar inte om att lära människor att tolerera det ”onormala”, utan om att alla ska få vara sig själva. Ett steg i det arbetet är att de kommunala verksamheterna hbt-certifieras.

Konsument- och medborgarservice

Den nya nämnden för Konsument- och medborgarservice får ett viktigt uppdrag i att hantera stadens kontaktcenter och service mot medborgarna. Det är ett betydelsefullt steg på väg mot en 24-timmarsmyndighet samt en bättre samordnad utveckling av e-tjänster för stadens verksamheter. Goteborg.se måste fortsätta att utvecklas för att möta göteborgarnas behov.

Sedan tidigare bedriver kontoret en viktig verksamhet för att upplysa konsumenterna om deras rättigheter och skyldigheter samt att driva på så att handeln arbetar på ett sätt som tryggar konsumenterna. Att skapa nya värderingar i levnads- och köpmönster genom kampanjer, projekt m m är fortsatt en viktig uppgift, såväl ut etiskt, miljömässigt, mångfaldsmässigt och jämställdhetsperspektiv. Ett annat uppdrag är också att medverka till att hitta bra lösningar för energieffektivisering och att medverka till skuldsanering för skuldyngda göteborgare.

Fler jobb och företagare

- Fler företagare och entreprenörer
- Nystartskvarter för nytänkande och tillväxt
- Unga ska ha jobb – inför ungdomsavtal

Jobb och egen lön ger varje människa självförtroende och gemenskap med andra. Med fler människor i arbete blir det dessutom mer resurser för skola och omsorg. Företagandet är grunden för vårt välstånd. För att få råd med en ökad välfärd måste också fler få jobb så att de kan bidra. Därför är bra villkor för företagandet en central del av vår jobbpolitik i Göteborg. En annan del som ingår i detta är att etablera ”En dörr in” som kan hjälpa till att hitta rätt i Göteborg när man ska etablera sig, starta nytt eller utöka sin verksamhet.

Flera oberoende undersökningar visar att staden har sämre näringslivsklimat jämfört med Stockholm och Malmö. Göteborgs stad måste ha en ledning som förstår företagarnas villkor. Därigenom kan vi också lättare utveckla samarbeten av olika slag mellan exempelvis Chalmers, olika delar av Göteborgs stad och näringslivet. I detta ligger ett fortsatt och utvecklat arbete med frizoner i utsatta stadsdelar där skattelättnader ska underlätta för nystartade företag att etablera sig. Tillväxt behövs i alla stadsdelar.

Kommunstyrelsen ska ta fram en näringslivspolicy som på fem års sikt ska placera Göteborgs stad bland topp tio i näringslivsranking. Vidare krävs mark att bygga på och god infrastruktur, som skapar förutsättningar för nya och växande företag och företagsområden. Policyn ska även inbegripa hur det regionala utvecklingsarbetet kan förbättras och hur samarbetet med grannregionerna – Oslo, Malmö/Köpenhamn och Jönköping - kan stärkas.

Arbetskraften är idag mer lätttrölig än tidigare. Göteborgs stad måste underlätta för att nya företag etableras med en arbetskraft som kan bo lokalt och resa regionalt med väl fungerande kollektivtrafik. Göteborgs stad måste också underlätta etablerandet av nya företag, gärna inom den sociala sektorn. I detta ingår att underlätta för kommunens egen personal att starta eget eller ombilda verksamhet för exempelvis hemtjänst eller förskolor, s k intraprenad.

En annan förutsättning för att tillväxt ska ske i Göteborgs näringsliv är att det finns tillgång till kompetent arbetskraft i regionen. Ett väl funge-

rande samarbete med högskole- och universitetsnivå är avgörande för att utveckla Göteborg till en kreativare stad och säkra en ökad tillväxt i Göteborgs framtida ekonomi. Inte minst ska vi dra fördel och utveckla den kunskap och det kunnande som finns i miljöteknik, informationsteknik och energieffektivisering samt den kreativa sektorn.

Göteborgs stad måste tidigt uppmuntra till entreprenöriellt lärande i förskolan och skolan. Utökat samarbete med FramtidsFrön, Snilleblixtar och Ung Företagsamhet är goda exempel för att tidigt stärka och väcka intresset för entreprenörskap. För att skapa nya framgångsrika företag behövs en kombination av bra idéer, kapital och entreprenörer.

Entreprenörskap är inte bara en medfödd talang utan kan till stor del utvecklas och tränas upp. Genom ett nystartskvarter kan vi skapa bättre förutsättningar för nytänkande och tillväxt. Ett första steg kan vara att etablera ett Entreprenörernas hus. Viktigt är också att erbjuda utbildningar för att starta eget, såväl på gymnasienivå som på komvux. Ett annat exempel kan vara andra upphandlingsrutiner som möjliggör även för småföretagare att lämna anbud till staden.

För dem som behöver extra insatser att komma tillbaka i arbete behövs hjälp, utbildning och praktik. Vi vill även utreda möjligheterna att införa motprestation för arbetsföra personer som får försörjningsstöd för att bryta utanförskap och passivt bidragsberoende.

Unga ska ha jobb

För att sänka ungdomsarbetslösheten krävs en målmedveten satsning på flera områden som måste samverka, där exempelvis lärlingsanställningar är ett område, fler praktikplatser inom stadens egen verksamhet är ett annat. Personal och arbetsmarknadsutskottet ska med sina medel i första hand verka för arbetsmarknadspolitiska åtgärder som får ut människor i arbete med sikte på långsiktiga jobb, där ungdomar är en prioriterad målgrupp.

Folkpartiet liberalerna vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden, inte minst för unga. Därför vill vi satsa på lärlingsjobb så att ungdomar som behöver lära sig ett yrke kan göra det på en arbetsplats. Ungdomar är en konjunkturkänslig grupp. De drabbas hårt vid konjunkturedgångar samtidigt som de tidigt får del av återhämtningen på arbetsmarknaden. Även om ungdomars arbetslöshetsperioder ofta är korta är det för dem som inte gått ut gymnasiet svårt att lyckas etablera sig på arbetsmarknaden.

Ingångslönerna för unga personer behöver framöver vara betydligt lägre än genomsnittslönerna. En större lönespridning i de yrken som i dag har en mycket platt lönestruktur är också en rättvisefråga. Lång utbildning,

kunskap, kompetens och erfarenhet måste premieras mer än i dag. I dagsläget har Metall, Handels och Kommunal infört särskilda ungdomsavtal. Vi vill driva på för relativt sett lägre ingångslöner för unga och en ökad lönespridning inom den offentliga sektorn, genom att införa särskilda ungdomsavtal också i Göteborg. Det är bättre att en 19-åring har en något lägre lön än ingen lön alls.

Göteborg – en integrerad storstad

Vi vill att Göteborg ska vara en stad där vi tar tillvara den potential och drivkraft som människor med utländsk erfarenhet har. Det är en tillgång i en allt mer globaliserad värld. Det är genom arbete, bra skolor, trygga bostadsområden och en oförsonlig kamp mot diskriminering som vi kan bygga en integrerad stad. Då krävs en politik med fokus på arbete istället för bidrag och eget ansvar i stället för omhändertagande.

Det tar i genomsnitt mer än sju år för en person som har beviljats uppehållstillstånd att få arbete i Sverige. Det är förödande för individen och innebär betydande samhällsekonomiska förluster på alla nivåer. Vi vill införa en politisk styrgrupp för integrationsfrågor för att ta fram en samlad offensiv strategi för att bryta med stadens utanförskap. Segregationen i Göteborg är för stor för att enskilda stadsdelsnämnder, råd eller bostadsbolag ska kunna hantera eller lösa frågan.

Kunskapsstaden

- Klassresan börjar i klassrummet
- Alla barn har rätt att växa – tidigt stöd och utmaningar
- Höjda lärarlöner

En stad med höga ambitioner måste ha ett utbildningsväsende i världsklass, från förskola vidare genom utbildningssystemet till högre utbildning och forskning. Vår vision om kunskapsstaden är att alla människor ges likvärdiga förutsättningar att skapa sin egen lycka i livet, oavsett social status, studietradition eller ekonomisk ställning. Människor växer med kunskaper. Bildning ger människor makt och möjlighet att forma sina egna liv. Med utbildning ökar individens valmöjligheter. Vi vill vända utvecklingen med vikande kunskapsresultat till en positiv utveckling genom tidigare insatser, kontrollstationer och betyg där fler lyckas.

Rusta upp stadens skolor

Göteborgs stads förskole- och skollokaler är ofta slitna och gamla. Därför vill vi genomföra en översyn av vilka lokaler som behöver rustas upp och byggas om i samverkan med berörda nämnder.

Nystart för skolan i Göteborg

Kunskapsresultaten fortsätter att försämrats i Göteborg och likvärdigheten varierar både inom och mellan stadsdelar. Vi vill därför lyfta ut grundskolans organisation från stadsdelarna och flytta ansvaret till Utbildningsnämnden som får ansvar för hela skolväsendet, från grundskola till vuxenutbildning, samt tillsynsansvar för förskolan och pedagogisk omsorg.

Staden har som huvudman inom skolväsendet ansvar att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen, vilket även ska ske på varje förskola- och skolenhet. Ett uppföljningssystem för Göteborgs stad, som även inkluderar fristående verksamhet, ska finnas på plats vårterminen 2013.

Samtidigt ska resurserna öronmärkas genom en skolpeng som garanterar ett grundbelopp lika för alla elever och ett stödbelopp som varierar efter elevens behov. Utöver den nya skolnämnden vill vi inrätta en specialpedagogisk nämnd till vilken bland annat särskolan och enheten för utre-

ning och specialpedagogik förs. Vi säkerställer därigenom att kompetens finns för att utreda och stötta elever med svåra inlärningsproblem.

Satsa på lärarna och stärk rektorerna

Ingen annan faktor är så viktig för skolans kvalitet som en kompetent och engagerad lärarkår. Läraryrkets attraktionskraft ska höjas. Det krävs en rad åtgärder för att fler ska välja att utbilda sig till lärare och för att behålla de som redan finns inom stadens skolväsende. Välutbildade, behöriga och engagerade lärare är grunden för en skola där eleverna får goda resultat i en god studiemiljö. Rutiner och arbetsmetoder behöver utvecklas med målet att läraren ska få mer tid med eleverna.

Vi vill värna lärarnas professionalism genom att åter ge dem ökad frihet. Vi vill inrätta utvecklingslärartjänster och coacher samt satsa på specialpedagoger och anställa fler lektorer. Lärarnas löneutveckling måste förbättras och lönerna måste också höjas. Därför förstärker vi vår lärarlönesatsning med ytterligare 30 Mkr.

Lärarna är elevens viktigaste resurs därför ska Göteborg endast ha behöriga pedagoger. Fram till 2014 kommer det statliga lärarlyftet att fortsätta med inriktning mot lärare som undervisar i andra ämnen än de har behörighet för. Staden ska uppmuntra obehöriga lärare att läsa in behörighet och höja sin kompetens.

Rektorsyrket måste uppvärderas och det pedagogiska ledarskapet stärkas. För att stärka det pedagogiska ledarskapet måste rektorerna avlastas administrativa arbetsuppgifter som fastighetsförvaltning, IT-frågor och kansliuppgifter. På varje skola ska det finnas en ansvarig pedagogisk ledare. Antalet förskolepedagoger ska öka och förskolans personal ska erbjudas kompetensutveckling och nya karriärvägar.

Trygghet och studiero är en förutsättning för lärande

Det är alltid elever som har svårast i skolan som förlorar om det är stökigt under lektionerna. Skolan ska vara en säker plats där alla känner sig trygga. Ingen ska vara rädd för att gå till skolan. Att visa hänsyn och respekt för andra elever och lärare och att ta ansvar för sina studier är av avgörande betydelse för att kunna tillgodogöra sig skolundervisningen.

Mobbing, kränkningar och hot är helt oacceptabelt oavsett om det sker i skolan eller på nätet. Ingen ska behöva vara rädd att gå till skolan eller sitt arbete. Kontakten mellan skola och vårdnadshavare är centrala i arbetet mot att motverka mobbing. Vi vill att skolorna genomför trygghetsvandringar för att upptäcka och åtgärda platser som upplevs som otrygga. Vandringarna ska genomföras i samverkan med eleverna. På så

sätt blir det tydligt var det behövs en större vuxennärvaro. Skolorna ska ha evidensbaserade antimobbingplaner och det ska vara enkelt att anmäla om man har blivit utsatt för eller bevittnat mobbing. Som sista åtgärd ska mobbade elever, även mot föräldrarnas vilja, kunna flyttas från skolan.

En förutsättning för att ta till sig kunskap är att eleven deltar i skolundervisningen. Vårdnadshavarna ska kunna följa barnens frånvaro via SMS och Internet. Alla vårdnadshavare med barn i grund- och gymnasieskolan ska förutom utvecklingssamtal erbjudas skriftligt omdöme om elevens utveckling, såväl kunskapsmässigt som socialt. För att öka närvaron i klassrummet ska skolok redovisas i elevernas terminsbetyg.

Bättre förutsättningar för lärande

Alla elever har rätt till lika behandling. Staden måste bli bättre på att erbjuda alla elever en oberoende kvalificerad studie- och yrkesvägledning. Därför genomför vi en satsning där vi säkerställer att elever oavsett huvudman får den vägledning och stöd som krävs.

Inom elevhälsan i Göteborg finns det stora variationer som påverkar likvärdigheten och verksamheten. Det behövs en tydlig ledningsstruktur och kvalitetsmedvetenhet så att ny kunskap kan implementeras och resultat av insatser inom elevhälsan kan följas upp och jämföras.

Fler än 1 200 barn och unga är omhändertagna av samhället i Göteborg. En av de allra viktigaste åtgärderna rör de placerade barnens rätt till utbildning. Granskningar visar på stora brister. Det måste säkerställas att redan utsatta barn och ungdomar får den skolgång de har rätt till.

Förskola och pedagogisk omsorg

Förskolan ska inte vara skola - men den ska vara lärorik. Att tidigt delta i en pedagogisk verksamhet bidrar till att barnen utvecklas och lägger grunden för framtida skolgång. Folkpartiet liberalerna vill höja ambitionerna för lärandet i förskolan. Vi vill införa modell med förskolepeng, där resurserna öronmärks, för att användas i både den kommunala förskoleverksamheten och fristående verksamheter, samt för pedagogisk omsorg eller i flerfamiljssystem. Vi vill även garantera alla barns rätt till omsorg inom fyra månader. För att öka föräldrarnas valfrihet ska etableringsrätt råda och på så sätt uppmuntra alternativ i såväl kommunal, fristående, kooperativ som enskild regi.

Göteborg behöver fortsätta att utöka antalet förskolor under mandatperioden. När det planeras för den växande staden måste det finnas tillräckligt med platser i förskolan. Vi vill se att ett särskilt "barntal" ska fastställas för varje nytt bostadsområde. Vilket innebär att för varje bostad som

planeras ska det också finnas en viss andel förskoleplatser. Vi vill också ta initiativ till ett samverkansprojekt mellan staden, fastighetsägare, näringslivet och tänkbara aktörer för att hitta lämpliga förskolelokaler.

Under ett flertal år har barngrupperna ökat kraftigt och 6 800 barn går i för stora barngrupper. Vi vill höja kvaliteten, minska barngruppernas storlek och säkerställa alla barns rätt till förskoleplats. Ett led i kvalitetsarbetet är att införa ett maxtak på barngrupperna under mandatperioden, som ligger i linje med Skolverkets rekommendationer. Nuvarande gruppstorlekar gör att det i praktiken är omöjligt för pedagogerna att stimulera varje barn. Föräldrar som tvingats vänta mer än fyra månader på ett erbjudande till en förskoleplats ska kompenseras ekonomiskt. Nuvarande regelverk behöver ses över, där det skapas möjlighet för ett gemensamt kösystem oavsett huvudman.

Förskolans öppettider behöver bli flexiblare och anpassas till föräldrarnas önskemål. Barn till arbetslösa och föräldralösa ska erbjudas förskoleverksamhet minst 30 timmar per vecka. Alla vårdnadshavare arbetar inte mellan nio och fem och de som arbetar i branscher med andra tider måste ha rätt till en god barnomsorg även på andra tider.

Barn med svenska som andraspråk ska ges större möjlighet att lära sig svenska före skolstarten om de deltar i den pedagogiska förskolan. Många barn lär sig läsa redan i förskoleåldern medan andra lär sig senare. Oavsett barnens egna läsfärdigheter har förskolan ett tydligt uppdrag att stimulera till läsning. Därför vill vi genomföra en omfattande lässatsning i förskolan. Samverkan med biblioteken ska utvecklas och personal i förskolan ska erbjudas möjlighet till utbildning och inspiration kring läsning.

Grundskolan

Alla elever som går ut grundskolan ska ha de kunskaper med sig som behövs för att klara fortsatta studier. Språket och läsandet är grunden för fortsatt bildning. Vi vill att skolan ska ha positiva förväntningar och tydliga kunskapskrav. Alla elever har rätt att möta nya utmaningar. Ingen elev ska lämna årskurs tre utan att kunna läsa, skriva och räkna och ha fått det stöd och den hjälp som krävs. Andelen elever med godkända betyg (E) ska öka, men även andelen D, C, B och högsta betyget A.

Det är genom att mäta och utvärdera elevernas kunskaper som vi på ett tidigt stadium kan fånga upp de elever som behöver extra stöd för att nå kunskapsmålen. Därför vill vi genomföra en storsatsning på läsning och läxhjälp. Vi vill utvärdera barns språkförståelse i årskurs ett och stimulera läsning. Språkkunskaper är centrala i en globaliserad värld. Elever i års-

kurs ett har alla förutsättningar att ta till sig ett nytt språk, därför vill vi erbjuda undervisning i engelska redan från första året.

Genom utvärderingen kan lärarna upptäcka de elever som inte hänger med i undervisningen och sätta in stöd och hjälp. För en elev som inte når målen har skolan en omedelbar skyldighet att ta fram en särskild åtgärdsplan. Behövs det mer tid ska eleven få särskild kvällsundervisning, på helger, sommarundervisning eller rent av att kunna gå ett extra år i skolan. Vi vill också öka antalet specialpedagoger för att bättre kunna hjälpa elever med ett visst inlärningsproblem.

För att tidigt väcka och stimulera intresset för matematik, teknik och de naturvetenskapliga ämnena vill vi förlägga lektioner för alla elever i grundskolan på Universeum. Vi vill också inrätta spetsutbildningar, såsom Nobelklasser med särskilda intagningsprov, på högstadiet i flera ämnen. För att stimulera intresset för teknik vill vi införa 1-till-1-system (one to one) i Göteborgs stad, d v s att alla elever förses med en egen dator, som ett pedagogiskt hjälpmedel med start i årskurs tre.

Vi vill också utveckla och stärka fritidshemmen genom mer personal och mindre grupper. För de flesta vårdnadshavare är fritidshemmen en förutsättning för att få vardagen att gå ihop.

Gymnasieskolan

Stadens gymnasieskolor ska ha en tydlig profil och konkurrera med högsta kvalitet. Vi vill så långt det är möjligt erbjuda eleverna plats på sitt förstahandsval. Det kräver också att friheten att välja säkerställs. Vi vill också ge eleverna ökad möjlighet till en flexibel studietakt. En del elever kan gå fort fram, andra behöver mer hjälp och stöd.

De studieförberedande programmen ska vara inriktade mot högskolestudier och fokusera på ämnesfördjupning. Gymnasieskolan ska utmana och stimulera, därför vill vi öka antalet spetsutbildningsplatser. Teknikprogrammets elever ska efter tre år ha en god grund såväl för tekniska högskolestudier som för ett fjärde, frivilligt tekniskt år på gymnasiet. Ett sådant fjärde år ska leda till en gymnasieingenjörsexamen.

Vi vill höja ambitionsnivån på yrkesprogrammen så att eleven ska kunna gå direkt ut i arbetslivet med goda kunskaper och en yrkesexamen eller möjlighet att läsa in högskolebehörighet.

Om en elev inte är behörig till gymnasieskolans nationella program vill vi erbjuda eleven att gå ett preparandår. Lärlingsutbildningar eller kortare yrkesutbildningar med stora inslag av arbetsplatsförlagt lärande är andra alternativ.

Rättvis bedömning är ett fundament i vår skolpolitik. Vi vet att det i dag finns många elever vars betyg inte motsvarar kunskaperna. Vi vill därför inför obligatoriska diagnostiska prov i årskurs ett i gymnasieskolan, med start i ämnena svenska och matematik. Proven ska vara ett hjälpmedel att stötta eleverna som inte har tillräckliga kunskaper, men också fungera som en utvärdering av grundskolans betygssättning.

Våra skolors policy mot alkohol- och narkotikamissbruk bör även innefatta frivilliga elevavtal om att avstå från droger. Avtalen och testerna ska vara frivilliga och bygga på samförstånd mellan skolan, föräldrarna och eleverna.

När elevkullarna minskar måste organisationen anpassas men ändå säkerställa kvalitet. Det förutsätter ett ökat samarbete mellan kommunens gymnasieskolor och fristående alternativ. Göteborgs stad har under flera år avsatt lägre resurser än GR:s (Göteborgsregionen) prislista. Vi vill att ersättningssystemet även till kommunala gymnasieskolor ska bygga på den prislista som GR har och för att närma oss den förstärker vi utbildningsnämnden med 30 Mkr.

Vuxenutbildningen och högre utbildning

Vuxenutbildningen är viktig, både för samhället och för de enskilda individernas livslånga lärande. Att få fler chanser i livet är en central del i en liberal utbildningspolitik. För att stärka och förbättra vuxenutbildningen i Göteborg överförs vuxenutbildningsnämnden till den nya skolnämnden. Vi vill även utreda hur ett förslag till vuxenutbildningspeng kan genomföras

Vi vill att staden inom Göteborgsregionen verkar för samordning av fler vuxenutbildningar, där satsningen på Yrkesvux kan ses som ett gott exempel. Som ett komplement till vuxenutbildningen i kommunal regi finns folkbildningen som bildar människor genom framför allt studieförbunden. Aktiva verksamheter för människor med funktionshinder bör vara prioriterade inslag i studieförbundens utbud och angeläget att stimulera.

Språket är nyckeln till integration och en svenskutbildning av hög kvalitet är grunden för att invandrare snabbt ska kunna komma in i det svenska samhället. Därför behöver stadens SFI-utbildning förbättras och stärkas.

Göteborg måste stärkas som universitetsstad och vi vill utveckla staden till en aktiv samverkanspart för Universitetet och Chalmers. Vi vill bidra med det stöd som krävs för att staden ska vara ett ledande forsknings- och utbildningscentra med internationellt gott rykte.

Miljöstaden vid havet

- Inför lokalt klimatprotokoll
- Flexiblare och smartare framkomlighet
- Utöka stadens grönska – anlägg gröna tak

Göteborg ska vara en föregångsstad för hållbar tillväxt, rent vatten och biologisk mångfald i urban miljö. Vi tror att nya bränslekällor och ny teknik ger nya möjligheter för en hållbar tillväxt. Chalmers och universitetet är värdefulla samarbetsparter i detta arbete. En ökad produktion av biogas, mer vindkraft och andra typer av förnyelsebar energi är viktiga bidrag för att minska påverkan på klimatet och nå uppsatta koldioxidmål. Göteborgs stad behöver också fatta modiga politiska beslut för att ställa om till hållbara lösningar för transporter, bostäder och konsumtion av varor och tjänster. Vi vill underlätta för göteborgaren att göra förändringar i sin vardag för att leva mer hållbart. Vi tror att en modern hållbar stad lockar både fler personer och företag till Göteborg. Vi kommer verka för en hållbar tillväxt med hjälp av kunskap och affärsdrivna innovationer, inte genom begränsningar av individens frihet eller reducerat välstånd.

Klimatet

Utsläppen av växthusgaser har ökat i Göteborg och var år 2010 de högsta per invånare sedan 1990. För att nå målet om en maximal temperaturökning på två grader vill vi att företag och organisationer gör frivilliga åtaganden med syfte att minska den totala klimatpåverkan i staden. Göteborgs stad ska ta på sig uppgiften att samordna ett arbete som syftar till att sänka energianvändningen genom kunskapsutbyte och utfästelser inom ramen för ett lokalt klimatprotokoll. Vi vill ha en stad som tar ett globalt ansvar. Stadsplaneringen i Göteborg ska präglas av nytänkande som gör det enkelt att klara vardagen utan att vara beroende av bilen. Storstaden Göteborg måste planeras så att cykel- och kollektivtrafiken blir mer attraktiv.

Fastighetssektorn står tillsammans för 40 procent av Sveriges totala energiförbrukning. Det behövs en kraftig minskning av bebyggelsens energianvändning. Byggnader som utnyttjas eller ägs av kommunen ska ligga i framkant i arbetet med energieffektivisering. Miljonprogrammen måste rustas upp och delar av beståndet kan behöva rivas och ersättas för att komma åt den höga energiförbrukningen. Även ur ett socialt

perspektiv finns det ett stort behov av att modernisera dessa bostadsområden. Det ska också bli enklare för fastighetsägare och enskilda att producera och sälja egen el.

Vägtrafiken står för 80 procent av transportsystemets utsläpp av klimatpåverkande och hälsofarliga ämnen. För att stärka Göteborgs konkurrenskraft och den hållbara tillväxten krävs investeringar i infrastruktur utöver det Västsvenska infrastrukturpaketet. Vi vill ha en etablering av tågtrafik till Landvetter flygplats, bygga ut stadens spårvägsnät, bygga fler knutpunkter och framkomligheten för cykel- och kollektivtrafiken måste förbättras. Genom effektivare trafikledningssystem ges trafiken möjlighet att flyta bättre i centrala delarna av staden och minskar utsläppen. Göteborg stad ska under året fördjupa och skynda på arbetet med att utveckla system för hållbara urbana transporter, särskilt med tanke på externa köpcentra och hemleveranser av dagligvaror. Folkpartiet liberalerna vill skapa ett samordnat och flexibelt biljettsystem för kollektivtrafik, bil- och cykelpooler och parkeringsavgifter, så det blir lätt att ta sig fram miljövänligare.

Havet och vattnet

Göteborg är en stad vid vatten. Det ska vi använda oss av. Sjöfarten är Göteborgs själ och godsfrakt på fartyg är ur ett klimatperspektiv oerhört effektivt. Vi vill utveckla Göteborgs hamn och stärka Vänersjöfarten och samtidigt stötta minskad användning av kemikalier i branschen och skynda på miljöanpassningen av hamnverksamheten. Båttrafiken är ett nödvändigt komplement i trafiken och gratis miljöanpassade skyttlar ska ta göteborgarna snabbt över älven. Dessa färjor ska vara så miljöeffektiva som möjligt och drivas med förnyelsebara bränslen. Vi vill att en utredning görs om att införa snabba färjor från Öckerö kommun och Torslanda.

Havet är en viktig del av vår livsmiljö och vi måste ta hotet om stigande havsnivån på allvar. Även om vi lyckas vända utvecklingen och minska de globala utsläppen av växthusgaser så kommer det bli både varmare och blötare i Göteborg. Staden måste göra nödvändiga klimatanpassningar för att klara av att möta extrema väder och höjda vattennivåer och bland annat säkra stabiliteten i vissa markområden.

Havsmiljön måste skyddas och kunskapen om tillståndet i havet och i kustregionerna ska öka, samtidigt som kusten och skärgården ska vara livskraftiga boendemiljöer. Göteborg stad behöver en handlingsplan för en förbättrad havs- och vattenmiljö och miljövänligare hamnar. Staden behöver också, i samverkan med andra myndigheter, utreda hur staden

ska säkra att vattenburen smitta inte förorenar vårt dricksvatten vid en framtida klimatförändring.

Mängden gifter och tungmetaller i avloppsslammet måste minskas genom att minska mängden dagvatten i avloppssystemet, exempelvis genom att anlägga dagvattendammar, gröna tak och grönytor längs vägar och spårvagnsspåren. Krafttag måste tas för att sanera de värsta markerna längs Göta älv som påverkar älvens vattenkvalitet. Älven är inte bara en dricksvattenstillgång utan även som fritidsområde. Folkpartiet liberalerna vill skapa möjligheter för göteborgarna att röra sig och cykla längs älven från Göteborg hela vägen upp till Bohus.

Den friska luften

Göteborg ska vara en bra och hälsosam stad att leva i och luften måste vara av god kvalitet. En bra luftkvalitet minskar risken för att drabbas av hjärtkärlsjukdomar och bidrar till en bättre hälsa för alla göteborgare. Användningen av miljöfordon ska även fortsättningsvis uppmuntras med exempelvis miljöbilspareringar och parkeringar som förses med laddningsstolpar för laddhybrider. Hamnen måste ligga i framkant för att minska utsläppen från sjöfarten bland annat genom att erbjuda landanslutning med el för alla fartyg som ligger vid kaj.

Cyklar tar mindre plats än bilar, låter mindre, orsakar inte utsläpp och orsakar färre allvarliga olyckor. Även om Göteborg är en blåsig stad med många backar, kunde fler kortare resor ske med cykel istället för bil. Göteborgs stad behöver därför förenkla för cyklisterna och öka framkomligheten och säkerheten. Det behövs fler och bättre sammanhängande cykelbanor som underhålls året om och prioriteras vid snöröjning samt fler tydligt avgränsade markerade cykelfiler i centrum med så kallade cykelboxar, dvs. indragen stopplinje för motorfordon. Cykelpooler ska inte bara finnas i centrala Göteborg. Säkerheten för cyklisterna bör höjas. Vi vill se fler investeringar i cykelparkeringar, t ex flexparkeringar där cyklar parkerar om dagen och bilar tillåts under natten, pumpstationer, cykelgarage och moderna tekniska lösningar. Allt för att främja mer och säker cyklistism.

Långsiktigt hållbar storstad

Urbanisering och förtätad stad är bra för miljön. I städer sparar vi energi, utnyttjar kollektivtrafik och behöver inte göra långa resor. Göteborg är en gles stad som behöver förtätas. Med en stadsplanering med förtätning i fokus kan visionen om en hållbar storstad som lever upp till miljömålen förverkligas. En god livsmiljö är viktig för att en stad ska vara attraktiv både för sina nuvarande och framtida invånare. Det behövs ett

helhetsgrepp kring stadsplaneringen. Allt från energianvändning till avfallsfrågor, kollektivtrafik och boendemiljö.

En tätbebyggd stad behöver inte innebära att grönskan försvinner eller att grönytorna blir färre. Vi vill utöka stadens grönska genom att föregå med gott exempel och anlägga gröna tak på byggnader som ägs av staden.

Det är viktigt att bevara mindre ytor av grönt mellan husen och att vi värnar den biologiska mångfalden och våra större grönområden, t ex Slottsskogen och Vättlefjäll. Naturupplevelser, fritid och rekreation är ett måste för människan och sammanhängande grönytor livsnödvändigt för djur- och växtarter.

Göteborgs stad behöver utreda möjligheten att underlätta hushållens sortering av hushållsavfall och farligt avfall ytterligare. Det är människor som av egen kraft skapar förändring och vi tror att alla göteborgare vill bidra till en bra miljö. Vi ska bli bäst i landet på att sortera vårt avfall och öka återanvändningen. Systemet för Göteborgs avfallssortering måste reformeras. Fler lättillgängliga miljöstationer för farligt avfall bör etableras och konstruktionen av taxorna för avfallshantering ska ha en klar koppling till kundernas miljöarbete. Kretsloppsparken vid Alelyckan har fått stor uppmärksamhet och är viktig för en ökad återanvändning av produkter. Vi behöver fler kretsloppsparkar i Göteborg med början i de södra delarna av kommunen.

En växande storstad

- Sätt fart på byggandet
- Studentrabatt på kollektivtrafiken
- Tryggare, snyggare och säkrare stad

Vi vill ha en stad som sjuder av liv där stadsplaneringen utgår från individens trivsel. Vi ska bygga en stad där alla kan bo och där det finns en puls och trygghet som lockar oss att vara ute i stadsrummet - inte bara i centrum. Stadsplaneringen ska präglas av djärvhet, kreativitet och effektivitet. Spännande arkitektur och attraktiva mötesplatser utomhus uppmuntras. Göteborg behöver en arkitekturvision. Storstaden Göteborg måste byggas så att både gammalt och nytt förenas i ständig förändring. I detta arbete har stadsarkitekten som tillkom på vårt initiativ en viktig roll.

En storstad kräver en levande bebyggelse där stadens mångfacetterade värden tas tillvara. Göteborg ska vara en stad där högt och lågt, handel och kultur, offentligt och privat blandas. När nya stadsdelar planeras ges det i bostadsbebyggelsen plats för nya kulturbyggnader, idrottsanläggningar, arbetsplatser, grönområden, skolor och kommersiella verksamheter, för att skapa en levande, attraktiv och trygg stad. De lokala torgens attraktionskraft förstärks genom att bostäder i anslutning till torgen.

Älvrummet är en helhet från Älvsborgsbron till Tingstadstunneln, vars fortsatta utveckling måste behandlas samordnat med ett helhetsgrepp, men det är verkligen dags att sätta spaden i jorden och bygga Älvstaden. Då får heller inte den nya Göta Älvbron bli försenad ytterligare. Bron blir ett nytt landmärke för staden och symbolen för hur staden byggs upp på båda sidor av älven och de båda stränderna förenas.

Fler bostäder med en god infrastruktur

I Göteborg råder bostadsbrist - det måste byggas betydligt fler bostäder. Under år 2013 ska det planeras för minst 4 500 bostäder i antagna detaljplaner. Planer med högt antal bostäder, vägt mot snabbheten i genomförandet, prioriteras. Även genom ökad valfrihet, konkurrens och mångfald på marknaden kan bostadsbristen minska. Vi vill ha en bostadsmarknad som styrs av de boendes önskemål.

Det måste bli lättare att få bygga och insatser måste göras för att öka byggtakten. Byråkrati och fyrkantighet hör inte hemma i vårt Göteborg. Den offentliga verksamheten ska fokusera på god service till göteborg-

garna, både enskilda och företag. Fler tomter till tomtkön behövs. Vi vill undersöka möjligheten för ett effektivare planarbete där byggherren som själv vill utföra och betala för detaljplan tillåts göra det under ledning av stadsbyggnadskontoret. Göteborgs stad måste tillsammans med exploaterarna arbeta för att minska antalet överklagade planer, bland annat genom tidigare och bättre medborgardialoger.

Vi ställer höga krav på att samordningen av byggnadsnämndens planer, fastighetsnämndens markanvisningar och bostadsförsörjningsansvar, trafiknämndens stödande trafiklösningar och regionens kollektivtrafik fungerar. Stadens markfördelning måste ske enligt samma principer oavsett om det sker via fastighetsnämnden eller stadens bolag. Vi vill också öka antalet markanvisningstävlingar för att öka konkurrensen.

Det bör finnas olika upplåtelseformer och prisnivåer i varje stadsdel. Staden måste exempelvis underlätta för göteborgare som vill bygga egna hus. Vi vill också omvandla fler hyresrätter till bostadsrätter i områden där hyresrätter är dominerande. Tomträttsägare ska ha möjlighet att köpa tomten till lägre pris än marknadsvärdet.

Göteborgs stad behöver en strategi för fler billiga bostäder. Det behöver inte alltid vara samma standard i alla lägenheter. Därför vill vi testa regelverkens gränser och gråzoner och inte ställa för höga lokala krav när det inte fordras. Försök med billiga smålägenheter följs med intresse. Billigare centrala bostäder, så som landshövdingehuset i Gårda, bör bevaras.

Det behövs fler studentbostäder och fler studentbostadsaktörer. Samtalet om studenternas behov av bostäder måste vara ständigt pågående mellan kommunen, studentkåren, bygg- och fastighetsbolag. För de äldre göteborgarna vill vi ta fram fler alternativa boenden, bland annat trygghetsboenden. En arkitekttävling för äldres framtida boende skulle kunna inspirera till nytänk och väcka ett intresse för funktionella men samtidigt hemtrevliga bostäder. Göteborgs stad måste också säkra tillgången på sociala och även här ha en strategi för de sociala bostadskontrakten.

När vi bygger storstaden får vi inte vara rädda för att bygga högt. Även när vi förtätar ska vi ha en grön stad. Förtätning är en förutsättning för att ge göteborgaren en mer miljövänlig vardag genom att fler kan gå, cykla eller använda kollektivtrafik oftare istället för att ta bilen. Bilen har många fördelar som transportslag, men flera av fördelarna går förlorade i storstadstrafiken. De nya stadsutvecklingsområdena bör utformas på ett transporteffektivt sätt, vilket innebär att kollektivtrafiken prioriteras framför biltrafiken vid planeringen av bostäder och verksamhetsområden. Genom uppmuntran till bilpooler, samnyttjande av parkeringsplatser, kollektivt resande, cykling och gång kan parkeringstalen hållas låga.

När nya områden byggs bör det finnas en bra kollektivtrafik när första hyresgästen flyttar in.

Externa köpcentrum kan även fortsättningsvis etableras, vilket gynnar priskonkurrensen, men miljötänk kring t ex transporter och kommunikationer bör uppmuntras för att minska den negativa miljöeffekten. Trafiksituationen behöver samtidigt förbättras för att motverka bilköerna. Staden bör utöka antalet infartsparkeringar samt utveckla de befintliga. Generellt måste beslut som fattas i trafikplaneringen följas upp och utvärderas, så att konsekvenserna av varje beslut framgår, innan ytterligare långtgående beslut fattas. Vi vill att stadsbyggnadskvaliteterna och människans trivsel får större utrymme och företräde i stadens planering framför stora trafiklösningar.

Underhållet i stadens gatu- och vägnät är eftersatt och kännetecknas i dagsläget mest av akuttryckningar. Underhållsskulden ökar kraftigt. Staden behöver åtgärda de uppdämda underhållsbehoven i det kommunala gatunätet. Långsiktigt måste underhållsinsatserna av vägar, cykelbanor, broar och kajer motsvara slitaget.

För att öka Göteborgs attraktionskraft som studentstad och underlätta säkra transporter gör vi ett tillköp i kollektivtrafiken hos Västra Götalandsregionen för att säkerställa billigare kollektivtrafikresor för studenter.

Tryggt, snyggt och säkert

För att stadsrummet ska upplevas som tryggt och snyggt måste belysningen förbättras och otryggt mörker byggas bort. Därför vill vi att Göteborgs stad kontinuerligt, tillsammans med polisen och andra berörda, inventerar farliga platser för att förebygga brott och otrygghet. Det kan handla om gångtunnlar, ödsliga gränder och tidigare brottsplatser. På vissa platser kan det också vara berättigat med kameraövervakning. Många känner sig otrygga att gå hem ensamma när det är mörkt. Ett trygghetsnummer dit man kan ringa för att få någon att tala med om man är ute och går ensam och känner sig rädd, kan vara ett sätt att öka tryggheten.

Göteborg behöver ett förortsluft - en omfattande upprustning och skapande av en attraktiv bostadsmiljö i våra utanförskapsområden. Dessa områden lyfts särskilt för att skapa hållbara livsmiljöer, även utanför den centrala staden. Miljonprogramsområdena bör utvecklas mot goda hållbara miljöer och ett fortsatt prisvärt boende. Det behövs fler kontor och lokala affärsverksamheter på plats. Vi vill använda miljötillsynen för att få bort de värsta boendemiljöerna och se till att tvångsförvaltningen av hyreshus som missköts fungerar effektivt.

Norra Europas kulturhuvudstad

- Gratis kulturskola 6-16 år
- Kulturfestival för alla äldre
- Förbered Stora hamnkanalen för Göteborg

Kultur är både ett uttryckssätt och ett kitt som berikar, utmanar och förenar – och har ett värde i sig. Kulturens uppgift att locka och utmana till upplevelser som berikar den enskilde göteborgaren och besökaren på alla plan är vår utgångspunkt för målsättningen om Göteborg som norra Europas kulturhuvudstad.

Kultur, turism och evenemang

Vår kulturpolitiska vision tar sin utgångspunkt i tre nyckelord – kunskap, bildning och nyfikenhet, eller uttryckt i andra termer – dåtid, samtid och framtid. I skapandet av den öppna – liberala – staden där kultur är både ett uttryckssätt och ett kitt, måste det finnas en samverkan mellan de fasta och det fria kulturlivet. I marknadsföringen av staden måste kulturen lyftas – den extravaganta kulturstaden där många kulturella yttringar kommer till stånd, där det finns en scen för många olika föreställningar och en publik för nästan varje grupp.

Bredd och spets, kombinationen mellan det tilltalande och det provocerande ska ge alla möjlighet att få känna sig berörd. Att besöka Göteborg för att fylla på sin reservoar av kulturella upplevelser ska bli en självklarhet. Göteborg ska stå för ett kreativt klimat. Det är vad den kulturpolitiska visionen har att utgå från. För att stärka stadens roll som besöks-, evenemangsort och handelspartner vill vi införa euro som parallell valuta. En viktig del i detta är att lyfta Göteborg som kulturstad inför stadens 400-årsjubileum år 2021. Ett exempel är en modern tillbyggnad till konstmuseet.

Vårt gemensamma minne - dåtiden

Göteborg har alltsedan staden grundades samlat kunskap inom många olika områden – framför allt tekniskt och kulturellt, vilket avspeglar sig i de sysselsättningar som har satt sin prägel på staden. Till dessa hör bl a handeln, varven och bilindustrin, men också öppenheten för andra kulturer som har kommit till uttryck på många olika sätt. Hamnens roll som port till Skandinavien, ianspråktagandet av utländsk arbetskraft när kanalerna byggdes och staden grundades och liberala Handels- och Sjö-

fartstidningens ställningstaganden mot nazismen under andra världskriget är några exempel. Stadens historia har format, och fortsätter forma, oss i alla hänseenden och de kulturella yttringarna gör ständiga avtryck på staden.

Det är av stor vikt att vårt gemensamma minne och de skeenden som formade dåtiden finns kvar. Inte bara för bevarande utan också för forskning för att öka förståelsen om den tidens strömningar. Museerna är den viktigaste länken i detta. Museernas samlingar måste vårdas exempelvis genom bättre magasinlösningar. På sikt ska alla samlingar digitaliseras för att göra dem tillgängliga för såväl en intresserad publik som för forskningen.

Museerna är viktiga för att med utgångspunkt från historien förklara samtiden och för att se sammanhang. Röhsska museet och Stadsmuseet är exempel på två museer som kan tjäna som föredöme. Av det skälet inför vi fri entré på de museer som drivs i stadens regi.

Vi räknar också med synergieffekter i form av ökat kulturintresse genom en samverkan mellan biblioteken och museerna. För att lättare få detta till stånd ska ansvaret för stadsdelsbiblioteken överföras till kulturnämnden. Vi vill också att fler personer ska ha möjlighet att ta del av det varierande utbud som våra bibliotek erbjuder. Därför vill vi utreda möjligheterna att placera bibliotek på centrala knutpunkter t ex Nils Ericssonterminalen.

Det fria kulturlivet – samtiden

Om basen i stadens kulturliv är museerna och biblioteken, så är det fria kulturlivet garanten för den djärva och experimentella konsten. De fria uttryckssätten är också en garant för det öppna och toleranta samhället. Stödet till de fria grupperna kan te sig olika. För en del grupper handlar det om ekonomiskt stöd, och för andra grupper kan det vara möjliggörande av framförande. Att utveckla Stora Teatern så att de fria grupperna där har möjlighet att samverka genom gemensamma utrymmen och funktioner kan vara ett sådant sätt.

Att bejaka samtiden handlar också om att lyfta upp det som är positivt i Göteborgs stad. Trots ett stort kulturellt arv som kommer till uttryck på många olika sätt – genom donationer, fonder och stora samlingar av olika slag – uppmärksammas inte kulturen på det sätt den förtjänar. Göteborgs stads kulturpris ska inrättas som ett sätt att ge särskild uppmärksamhet åt kulturlivet i Göteborg, med syfte att såväl uppmuntra nya kulturella entreprenörer som locka besökare till vår vackra och kulturellt

rika stad. Vi ser också positivt på den utveckling av Stadsteaterns scener och konstnärliga arbete som nu genomförs.

Morgondagens kultur - framtiden

Lusten till kultur grundläggs tidigt. Därför är det av stor betydelse att alla barn får tillgång till goda kulturupplevelser och möjligheter till eget skapande. Möte med professionella kulturutövare är till glädje och inspirerar den egna kreativiteten. Att i tidig ålder få tillfälle att utöva och upptäcka kultur lägger grunden till fortsatt nyfikenhet för kulturella upplevelser. Här har de väl fungerande nätverken Kultur i förskolan (KULF) och Kultur i skolan (KULIS) stor betydelse. För att få ett samlat grepp, uppnå synergieffekter och utveckla samarbetet med stadens kulturinstitutioner i övrigt överförs ansvaret för kulturskolan, d v s uppgifter, verksamhet, ansvar samt instrumentförråd och skolbion, till kulturnämnden.

Vi förstärker kulturnämndens ramar så att alla elever som vill ska kunna delta i den kommunala kulturskolan, som ska vara avgiftsfri.

För att utveckla stadens koppling till det marina och maritima arvet vill vi tillsammans med stiftelsen Maritima museet utreda möjligheterna att utveckla museet tillsammans med Sjöfartsmuseet. Vi vill också i samverkan med Västra Götalandsregionen utveckla förutsättningarna för att skapa ett varvsmuseum som speglar landets skeppsbyggnadsepok.

Staden behöver förbereda för ostindiefararens framtid. En tanke är att så småningom förlägga ostindiefararen Götheborg till Stora hamnkanalen i anslutning till Stadsmuseet och utveckla det i stil med Vasamuseet i Stockholm. Där kan en miljö skapas som visar bl a dåtidens byggnadsteknik och levnadsförhållanden ombord. Detta kan gärna göras som en koppling till varvsmuseet, stadsmuseet och till Röhsska när det gäller det hantverk som krävdes för att tillverka segel, tåg, rep och annat.

Föreningsliv, fritid och breddidrott

- Vattenprogram för lek och plask
- Jämställd idrott
- Inför demokratikriterium

Idrotten är Sveriges största folkrörelse och viktig både för göteborgarnas hälsa och för vårt civila samhälle. Därför vill vi prioritera breddidrotten och fritidssysselsättningar för barn och ungdomar. Att nå de ungdomar som i dag inte idrottar ska prioriteras. Samtidigt ska staden erbjuda bra villkor och förutsättningar för elitidrotten. Vuxna ska själva betala för sin idrott och fritid. Samtidigt måste utbudet och möjligheterna till att spontanidrotta och motionera i vår stad öka.

Målet är att göteborgarna ska röra på sig mer, engagera sig mer i idrottsrörelsens föreningar och därmed stärka folkhälsan. Goda förutsättningar ska gälla för motion och friluftsliv för alla invånare, både inom- och utomhus och under alla årstider.

Föreningar som diskriminerar ska inte erhålla föreningsbidrag eller möjlighet att hyra stadens lokaler. Vi vill införa ett demokratikriterium i stadens uthyrningspolicy.

Offentligt stöd genom föreningsbidrag ska fördelas jämställt. Idag gynnar bidragen i större utsträckning lagidrotter än individuell idrott, vilket slår extra hårt mot flickors utövande. Medel ska avsättas för att stimulera föreningar som aktivt arbetar med jämställd idrott. Ett led i detta arbete är att ställa som krav att idrottsföreningar som söker bidrag ska arbeta med mångfald och jämställdhetsplaner. En viktig uppgift för staden är att locka fler kvinnor och unga ledare till föreningslivet. Det innebär bland annat mer rättvisa tränings- och tävlingstider.

Mer än var tjugonde elev uppger att de aldrig eller sällan deltar i idrottsundervisningen. Alla elever behöver röra på sig och vi vill garantera elever fysisk aktivitet vid minst tre tillfällen per vecka. Spontanidrotten har en viktig funktion i att locka främst barn och ungdomar till ökad fysisk aktivitet. Vi vill uppmuntra skolorna till samverkan med föreningslivet, för att introducera nya motionsformer för eleverna och öka intresset att röra sig på fritiden. Inte minst behöver simkunskaperna lyftas - alla barn i årskurs fem ska kunna simma. Idrotts- och föreningsnämnden ska stödja simklubbarna och simskolorna vid friluftsbaden under som-

maren. Vidare vill vi se över avgifterna för skolgymnastiken i samband med aktiviteter utanför skolan.

Kommunen ska hyra ut stadens lokaler som står oanvända under eftermiddagar, kvällar, helger och under loven till föreningar och grupper till en rimlig hyra. Vid uthyrning av skollokaler i samband med större evenemang och turneringar ska staden kompenseras fullt ut exempelvis vid städning.

Naturupplevelser, fritid och rekreation är ett måste för människan. Vi vill profilera stadens naturområden och parker. För att knyta ihop stadens närhet till vatten vill vi inrätta ett vattenprogram som innehåller fontäner, labyrinter eller andra vattenhål som kan locka till sig lek, plask, liv och rörelse.

Det är viktigt att alla ges möjlighet att använda våra parker, friluftsbad, lekplatser och naturområden. Människor med funktionsnedsättning ska inte diskrimineras. Därför ska allmänna och stora badplatser fortsätta att tillgänglighetsanpassas. Vidare ska det tas fram en plan hur man långsiktigt ska ge människor med funktionsnedsättning möjlighet att nyttja stadens allmänna ytor.

Besökare vid våra anläggningar och arenor ska inte skrämmas bort av huliganer vid evenemang. Därför behöver säkerheten säkerställas i nära samarbete med arrangörer och idrottsrörelsen. Nolltolerans måste råda mot huliganismen.

En socialliberal stad med omtanke

- Inrätta en äldreombudsman och äldreinspektörer
- Ta fram tillgänglighetsguide
- Fler volontärer

Omsorgen ska utgå från den enskilda människan och dennes behov och egen förmåga. I en socialliberal stad garanteras var och en valfrihet, värdighet och vetskap om att när behovet finns, så finns också stödet på det sätt som man själv önskar. Grunden för vår politik är att aldrig glömma de mesta utsatta och att se till vars och ens förmåga att kunna växa som människa och kunna bidra till det gemensamma. Ett förebyggande folkhälsoarbete med motivet att minska långtidssjukskrivningarna är en prioriterad fråga.

Trygghetssystemen ska vara uppbyggda så att den som är sjuk eller arbetslös ska ha en bra trygghet men samtidigt stöd och hjälp att komma tillbaka. Men även i ett utbyggt välfärdssamhälle finns det människor som faller utanför. Folkpartiet liberalerna för de människors talan vars röst annars inte hörs – de som ofta har allra minst frihet i samhället. Hemlösa som lever i Göteborg har ofta svikits av psykiatrin. Vi vill ta fram en ny hemlöshetsplan med en garanti om tak över huvudet för de individer som är svårast att nå, möjligheter till daglig verksamhet, vård- och omsorgsinsatser för hemlösa med psykisk sjukdom och/eller drogberoende samt boende för hemlösa barnfamiljer. I arbetet med hemlösa vill vi fortsätta utveckla de mobila psykiatriska team som etablerats.

Vi vill underlätta frivilliga insatser, såväl från ideella organisationer som från enskild volontärverksamhet, för att kunna genomföra riktade insatser. Det kan bli att handla om läxhjälp, stödpersoner eller en trygghetstelefon på kvällar och nätter. Allt för att öka ensamma och utsatta människors livskvalitet.

Stöd och hjälp för våldsutsatta kvinnor måste säkerställas genom kommunala och ideella stödinsatser, tillgång till drogfria boenden samt ta fram metoder för att bryta förekomsten av trafficking. Ett exempel på detta är att fram modeller för att i socialtjänsten kunna göra ”haveriutredningar” när en kvinna misshandlats till döds. Staden måste också bli bättre på att uppmärksamma stödet för brottsoffret när någon utsatts för ett brott.

För barn är föräldrarna de mest betydelsefulla människorna i deras liv. När vårdnadshavarna inte räcker till och inte förmår att ta ansvar för sitt barn måste samhället gripa in och säkerställa att barnet får den trygghet och omsorg som varje barn behöver. När ett barn omhändertas tar samhället över föräldraansvaret för barnet. Erfarenheten visar att samhället inte lyckas tillräckligt väl med den uppgiften. Många av de placerade barnen får inte det stöd de behöver. Vi vill ge alla placerade barn och unga i Göteborg rätt till en "egen" socialsekreterare. Staden behöver också kommungemensamma riktlinjer för att stärka barnens rättigheter och likvärdigheten över stadsdelsgränserna. Vi vill även utveckla arbetsmodellen Skolsatsning inom familjehemsvården (Skolfam) inom alla stadsdelar.

Vi ser med oro att erfarna och duktiga socialsekreterare lämnar det tunga arbetet som socialsekreterare för barn och unga för andra tjänster som ger mer lön och status. Att trygga barns levnadsförhållanden är socialtjänstens huvuduppgift och den viktigaste uppgiften som finns. Därför vill vi lyfta de socialsekreterare som arbetar med utsatta barn genom att ge dem högre lön och ökad status i kommunens kategorisering av yrkesgrupper.

Vi har en vision om att ingen ska behöva ta sitt liv. Forskning visar att självmord (suicid) går att förebygga, bland annat genom ökad kunskap och genom att bryta tabun kring psykisk ohälsa. Därför vill vi ta fram en strategisk plan för att förebygga suicid.

Staden har för närvarande flera organisationer vars huvudsakliga uppgift är att verka trygghetsfrämjande och brottsförebyggande. Vi vill samla arbetet direkt under kommunledningen dit Ung och Trygg förs samt ta fram en brottsförebyggande strategi.

Många unga känner idag stor osäkerhet och är utsatta för ett hårt tryck av olika slag, alltifrån "bötning", mobbing och droger. Genom att ingripa också mot till synes bagatellartade brott kan polis och sociala myndigheter minska kriminaliteten. Tidiga och förebyggande insatser för unga i riskzonen är en investering i en bättre framtid. För att underlätta detta vill vi ta fram en Göteborgsmodell för omhändertagande av unga i syfte att etablera en beräkningsmodell där tidiga insatser ses som en samhälls-ekonomisk investering.

Folkpartiet liberalerna vill att alkoholtillstånden kan gälla fram till 05.00. Samtidigt ska staden ställa höga krav på krogarna för ett tryggt nattliv i Göteborg. På krogen är det legalt att dricka alkohol. Tidigt stängda krogar leder till att festandet flyttar till svartklubbar. Med fler vakter och bättre kontroll av tillstånden får vi också en stad med ett levande och

tryggare krogliv. I detta ligger också mer utbildning mot överservering, arbete mot svarttaxi och mer kollektivtrafik, nolltolerans mot supande i kollektivtrafiken och på offentlig plats. Arbete mot langning runt Stigs Center och andra platser ska intensifieras.

En stad att åldras i

Alla människor är olika – också när vi blir äldre. Äldre måste få mer inflytande över sin vardag. Den äldre ska själv kunna bestämma när, hur och av vem hjälp och stöd ges. Vi vill sätta den enskildes behov, önskemål och egna förmåga i centrum. Att utgå från den enskilde och med kulturen som verktyg i form av exempelvis en kulturfestival, som den SDN Centrum anordnar, kan höja livskvaliteten och öka delaktigheten i den egna vardagen.

Vi vill öka den äldres självbestämmande genom att tillämpa lagen om valfrihetssystem i äldreomsorgen, så att den äldre fritt kan välja hemtjänst, äldre-service och äldreboende. För att göra det möjligt vill vi införa en äldre-peng inklusive hemtjänstcheck. Lika villkor ska gälla för alla utförare, oavsett om verksamheten drivs i kommunal, privat eller ideell regi.

Stadens äldreomsorg behöver ett nytt helhetsgrepp. Därför vill vi utreda möjligheten att införa en äldrenämnd med ansvar för kommunövergripande äldreomsorgsfrågor, en äldreombudsman och äldreomsorgsinspektörer. Nämnden ska samordna och utveckla omsorgen om de äldre i Göteborg och uppnå en bättre samverkan med Västra Götalandsregionen. Vi vill att den äldre och anhöriga ska kunna vända sig till en äldreombudsman, för att få råd, stöd och vägledning gällande stadens äldreomsorg. Äldreomsorgsinspektörerna ska granska äldreomsorgens verksamhet utifrån den äldres perspektiv i förhållande till politiskt uppsatta mål och kvalitetskriterier. Det gäller såväl särskilda boendeformer som hemtjänst och övriga verksamheter inom äldreomsorgen. I granskningen ingår även att se över biståndshandläggningen för att säkerställa likvärdiga bedömningar över hela staden.

Friheten att välja boendeform måste öka. Att själv bestämma hur man ska bo är en central del i en människas självbestämmande och så även för de äldre. Det behövs därför en mångfald av boenden anpassade för äldre, både på den vanliga bostadsmarknaden och i äldreboende. Äldre, som så vill, ska ha möjlighet att bo kvar i sin egen bostad så länge som möjligt. Med stödinsatser i form av t ex hemtjänst, hemsjukvård och trygghetslarm kan många äldre tryggt bo hemma till livets slut. Rätten att bo kvar får dock inte förvandlas till ett tvång. För de äldre med ett större

omsorgsbehov måste utbyggnaden av antalet platser i särskilda boende fortsätta. Katalogen över alla äldreboende som den enskilde kan välja mellan i Göteborg ska delas ut till alla äldre.

Vi vill ta fram fler trygghetsboenden för äldre som kan klara en del av vardag själv men som vill ha större trygghet och social gemenskap. Dessa boende ska inte vara biståndsbedömda utan den äldre fattar själv beslut om att söka sig till ett trygghetsboende. Trygghetsboenden kan vara hyresrätter, bostadsrätter eller kooperativt boende. Vi satsar 20 Mkr för att utveckla dels olika mellanboendeformer, dels utöka tillgången till korttidsplatser, dels säkra att parboendegarantin kan genomföras.

Vi vill införa en äldreomsorgsgaranti så att de äldre vet vad de har rätt att förvänta sig av äldreomsorgen, t ex välja mat och ut och gå. Om kommunen inte håller vad den lovar ska den äldre få ersättning.

Genom förebyggande hembesök kan många brister åtgärdas på ett tidigt stadium, därför vill vi att alla äldre över 75 år erbjuds ett sådant besök. Anhörigas omsorg om sin äldre måste underlättas och stödjas. Den som vårdar en anhörig ska ha rätt till utbildning och avlastning.

Statusen på att arbeta i äldreomsorgen måste höjas, bland annat genom satsningar på en fortlöpande kompetens- och ledarskapsutveckling. Detta leder i sin tur till karriärmöjligheter och mer motiverad personal. Ett gott ledarskap är grunden för en välfungerande äldreomsorg. De ledare som arbetar i äldreomsorgens vardag i hemtjänst och på äldreboende har en nyckelroll för kvaliteten i omsorgen.

Att åldras innebär att livet en dag tar slut. För såväl yngre i behov av palliativ vård som äldre måste det finnas en kvalitativt säkerställd palliativ vård i hemmet samordnad med tre hospice för en värdig vård för alla i livets slut.

Rättigheter för personer med funktionsnedsättning

Det är en grundläggande rättighet även för människor med olika former av funktionsnedsättning, att så långt det är möjligt att få leva sitt liv på samma villkor som andra. Vi menar att bristande tillgänglighet ska ses som diskriminering. Den tillgänglighetsinventering som nu genomförs måste följas upp under planperioden.

Rätten till en personlig assistent har inneburit en revolution av frihet och ökad livskvalitet. Vi vill verka för att staten ska ha hela kostnadsansvaret. Socialtjänsten måste i sin tur bidra med stödinsatser för att upprätthålla vars och ens rätt till ett dragligt och rikt liv samt ge den enskilde kännedom för att själv kunna välja assistansutförare. Personer med funktions-

nedsättning ska få allt stöd de behöver för att kunna arbeta på den vanliga arbetsmarknaden. Men för den som inte har förmåga att arbeta måste det finnas meningsfull daglig sysselsättning.

Det är hög tid att vi vidgar synen på funktionsnedsättning och börjar se varje människas unika värde och kompetens. Självförverkligande ska inte vara ett privilegium för ett fåtal. Kommunen har ett extra ansvar att erbjuda personer som inte klarar sig på den reguljära arbetsmarknaden, både praktik och en meningsfull sysselsättning.

Vi vill ta fram en tillgänglighetsguide som dels underlättar för den enskilde att veta var och hur man kan ta sig fram, dels som ett verktyg för att se var vi behöver bygga om och sätta in åtgärder för ökad tillgänglighet för alla. Det är en offensiv för tillgänglighet och valfrihet för alla i Göteborg – där målet är att staden ska bli den mest tillgängliga i landet.

Personer med funktionsnedsättning ska ha tillgång till ett varierat boende, det är exempelvis inte acceptabelt att unga tvingas bo på äldreboenden i brist på anpassade bostäder. Den som är i behov av bostadsanpassning måste få detta inom tre månader.

Vi vill att upphandlad färdtjänst, så även taxibilar, ska vara anpassade för personer med funktionsnedsättning. Kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för alla göteborgare.

Göteborgs stad en bättre arbetsgivare

- Stadens personal är en tillgång
- Högt i tak på arbetsplatsen
- Radera osakliga löneskillnader

Göteborg är fortfarande en stad med orättvisa skillnader mellan könen. Kvinnor tjänar mindre än män. Kvinnor står för de flesta långtidssjukskrivningarna. Kvinnor står för majoriteten av ansvaret för arbetet med hem och barn. Kvinnor blir fortfarande misshandlade i sina hem. Därför krävs fortsatta reformer och insatser för ökad jämställdhet.

Det är en prioriterad uppgift att radera osakliga löneskillnader, att se mångfalden som en tillgång och att utveckla en positiv syn på staden som arbetsgivare. I rollen som arbetsgivare ligger att kontinuerligt arbeta med etik och moral, att vara en lyssnande chef och ta ansvar för såväl personalen som arbetsmiljön. Det kräver en öppen och transparent organisation. Detta i en tid när vi står inför stora rekryteringsbehov, såväl beroende på att staden växer och fler behöver välfärdstjänster, som att många går i pension. Att bedriva ett bra rekryteringsarbete blir allt viktigare om vi ska säkra framtidens service till och med på dagens nivå utan den kvalitetsförbättring som morgondagens föräldrar och pensionärer kommer efterfråga. För att höja Göteborgs stads attraktionskraft som arbetsgivare vill vi ta fram en förmånpolicy som erbjuder likvärdiga förmåner till kvinnor och män som exempelvis friskvårdsbidrag, sjukvårdsförsäkringar och arbetskläder inom samtliga kommunens förvaltningar och bolag.

I ett aktivt personalfrämjande arbete ingår att lyfta mångfalden som en tillgång – oavsett kön, sexuell identitet eller etnisk bakgrund har alla något att bidra med utöver den rena kompetensen. Att tala ett annat språk än svenska, oftast ett stort världsspråk, ska vara meriterande i bedömningen av kompetens vid rekrytering till olika kommunala tjänster. Därför vill vi höja meritvärdet av utländska språk vid anställning inom staden.

Att tydliggöra karriärstegen, kunna göra karriär inom organisationen Göteborgs stad, blir än viktigare. Vi behöver ett ledarskap som både kan peka med hela handen och delegera när så behövs – ett ledarskap som uppmuntrar till utveckling och ständiga förbättringar. På det sättet kan också missförhållanden och, i bästa fall, oegentligheter upptäckas och motverkas. Genom en tillåtande miljö i alla personalrum, på alla förvalt-

ningar och i alla stadens bolag, kan vardagsrationaliseringar, misstag, slöseri och direkta fel uppmärksammas och på ett bra sätt vändas till något positivt.

Aidentifiering av ansökningshandlingar hos offentliga arbetsgivare, som Göteborgs stad, ger alla samma chanser. Arbetet med aidentifierade ansökningshandlingar måste byggas ut för att minska all diskriminering på arbetsmarknaden. Sammansättningen av olika chefsnivåer i Göteborg ska spegla befolkningssammansättningen.

Personal och jämställdhet

Flickor och pojkar, kvinnor och män, ska ha samma rättigheter och skyldigheter genom livets alla skiften. Det är en av hörnstenarna i den liberala idétraditionen. Därför ska alla stora beslut i Göteborgs stad konsekvensanalyseras ur ett jämställdhetsperspektiv. Alla nämnder och styrelser ska ge jämställdhetsplanerna samma vikt som den ekonomiska redovisningen och i samband med årsbokslut mäta, jämföra, redovisa och revidera planen.

Valuta för skatten

- Göteborgarna ska få valuta för skattepengarna
- Investera för framtiden
- Ekonomi i balans genom tydliga prioriteringar

Folkpartiet liberalernas kännetecken är marknadsekonomi, levande demokrati och en välfärd som omfattar alla. En socialliberal politik garanterar att vård, utbildning och omsorg av god kvalitet är tillgänglig för alla oavsett inkomst och förmögenhet. Det är viktigt att stadens organisation moderniseras och effektiviseras så att medborgarna får bästa möjliga service. I detta ligger också att överföra makten och valfriheten till medborgarna själva. Kommunalskatten är i dag en tung börda för många låginkomsttagare i Göteborg som har högre kommunalskatt än både Stockholm och Malmö.

Med den ekonomiska utvecklingen de senaste åren där vi gjort en återhämtning efter en ekonomisk rekorddykning, ser förutsättningarna för de kommande åren bättre ut även om läget globalt är oklart. Vår bedömning är dock att konjunkturen ser ljusare ut, att de insatser som görs från statligt håll kommer leda till sänkt försörjningsstöd och fler i arbete. Det gör att vi ser möjligheten att återställa den skattehöjning som gjordes för ett par år sedan för att klara krisen.

Skatteuttaget innebär att vi fråntar medborgarna det egna disponerandet av intjänade medel. Det måste ställas mot samhällsnyttan och det gemensamma bästa. Vi har ett ansvar att använda skattemedlen på bästa sätt. Därför bör vi principiellt återföra så stora möjligheter till medborgarna att själva göra sina egna val, både i form av en sänkt skatt och i form av hur skattepengarna används. Det går att bedriva en kvalitativt bättre och ekonomiskt effektivare verksamhet inom de ekonomiska ramarna. För att klara skola och omsorg och göra det både bättre och effektivare måste kommunens åtaganden begränsas. Kommunen ska bara göra det som måste göras och som inte görs av staten, näringslivet eller invånarna själva. Vi använder oss av tre metoder för att få mer pengar till det mest angelägna.

1. Omprioritera – kraftsamla befintliga resurser till utbildning och omsorg.
2. Effektivisera – minska kostnaderna genom upphandling, konkurrensutsättning och rationalisering.

3. Avyttra – försäljning av tomträtter, kommunala bolag och fastigheter som inte är nödvändiga för kärnverksamheten, särskilt om det finns privat konkurrens.

Ekonomi och styrning

Vi har baserat nämndernas ramar 2013 på antaganden om 3,5 procent i löneökningar med avseende på de verksamheter som är inriktade på vård och omsorg, förskola och skolbarnomsorg. Övriga verksamheters lönekompensation är 3,0 procent. Priskompensationen är 2,5 procent för lokaler och för övrig verksamhet 1 procent. Det generella kravet på vardagsrationaliseringar, förändringsfaktorn, är en procent årligen utom för facknämnder som har 1,5 procent.

Bolagsförsäljningar i staden ska göras utifrån en övergripande analys av kommunens hela bolagssektor. Nominering av bolag att sälja, helt eller delvis, ska göras utifrån att det ger ett så gynnsamt utfall som möjligt.

När det gäller lokalanvändandet vill vi se ett ökat samarbete i staden i syfte att avyttra onödiga lokaler och fastigheter, omförhandla långa hyresavtal och möjliggöra ett förtida lämnande av lokaler. En sådan samordning ger positiva ekonomiska effekter.

Investeringsbehovet inom exempelvis förskolor, grundskolor, gymnasieskolor och särskilda boenden är stort och det är rimligt att investeringsramen också avspeglar detta. För investeringar under perioden 2011-2014 avsätter vi 8,2 miljarder kronor, vilket är en höjning jämfört med föregående års budget med 200 Mkr.

I övrigt ska nämnderna kontinuerligt följa upp och revidera investeringsplanerna och gentemot kommunstyrelsen redovisa läget och de bedömningar som kan påverka investeringarna. Dessa bedömningar bör bli beakta konjunkturläge och rådande prisbild.

Utgångspunkten för kommunens finansiella mål ska vara en budget i balans och god budgetdisciplin. Nämndernas möjligheter att nyttja eget kapital kan ske efter en särskild prövning av kommunstyrelsen.

Kommunen ska ha en buffert för osäkerhet i framtiden och oförutsedda utgifter. Balanskravet möjliggör för kommunen att stå rustad för framtida osäkerheter. En god ekonomisk utveckling måste dock bedömas över en lite längre tidshorisont än det enskilda året. Resultatnivån ska anpassas till kommunens riskexponering och eventuella övriga osäkerhetsfaktorer. Med de stora resultatstärkande poster av engångskaraktär som Göteborgs stad fått de senaste åren, så även i prognosen för 2012, är det svårt att långsiktigt planera vad som är en hållbar ekonomisk ut-

veckling med avseende på balanskravet. För att underlätta de svängningar vi sett i konjunkturen och för att kunna hantera ekonomiskt sämre år på sikt är det viktigt att avsättningar under de goda åren görs på ett lagligt och korrekt sätt. En samförståndslösning mellan kommunen och staten bör därför hittas så snart som möjligt.

Det är ett allmänt ekonomiskt mål att ge medborgarna mer service för pengarna. Många jämförelser med andra kommuner visar tydligt att det finns stora potentialer att effektivisera verksamheter.

Ett sätt att effektivisera verksamheterna är genom ett ständigt förbättringsarbete och genom lyftande av goda exempel. Revisionen som innebär både granskande och förebyggande ska ges ökad betydelse. Respekt och tolerans för medborgarnas olika preferenser förutsätter att gemensamma resurser används så effektivt som möjligt med bibehållen hög kvalitet. Revisionen ska därför inte bara granska redovisningen utan i större utsträckning föreslå förbättringar avseende produktivitet och effektivitet.

Under 2013 ska också en utvärdering inledas av styrmodellen för balanserad styrning. Syftet med utvärderingen är att ta fram förslag till förbättringar för att inför nästa mandatperiod kunna fatta beslut om en styrmodell med tydligare styrnings- och ledningskapacitet än dagens.

I denna budget föreslår vi mål som handlar om en samhällsförändring på längre sikt, och delmål som syftar till målens uppfyllande, som gäller för innevarande år. I några fall är delmålen konkretiserade och i andra fall inte. I många fall finns det enkät-/brukarundersökningar att falla tillbaka på, och i andra fall måste olika indikatorer tas fram. Det är alla nämnders och styrelsers uppdrag att utifrån målen och delmålen i denna budget förhålla sig till hur de på bästa sätt kan uppfyllas. I detta ligger också att använda sig av de undersökningar och indikatorer som finns och där det saknas medverka till att sådana tas fram. Vad som är rimliga målsättningar måste avgöras från nämnd till nämnd, därför är det nämndernas uppgift att konkretisera delmålen.

Bilagor

Mål och delmål

Mål

Frihet att välja

Göteborgarna ska erbjudas valfrihet och ökad mångfald

Göteborgarna ska uppleva att de får god service och omsorg

Fler jobb och företagare

Fler arbetstillfällen ska skapas i Göteborg

Kunskapsstaden

Förskolan ska ge barn vad de behöver för att lära och utvecklas

Grundskolan ska ge eleverna vad de behöver för att lära och utvecklas

Gymnasieskolan ska ge eleverna vad de behöver för att lära och utvecklas

Delmål

Andel göteborgare som upplever valmöjlighet inom förskola, skola och äldreomsorg ska öka

Andel göteborgare som upplever att kvaliteten är god ska öka

Antal nystartade företag ska öka

Andel företagare som är nöjda med servicen som staden erbjuder ska öka

Andel göteborgare med försörjningsstöd ska minska

Antalet praktik- och lärlingsplatser inom Göteborgs stad ska öka

Alla barn ska erbjudas en förskoleplats inom fyra månader

Antal barn per förskolegrupp ska minska

Andel elever i årskurs tre, sex och nio som uppnått målen i alla ämnen ska öka

Andel elever som är behöriga till nationella program på gymnasiet ska öka

Andel gymnasieelever som fullföljt utbildningen inom tre år ska öka

Vuxenutbildningen ska bidra till omskolning och vidareutbildning	Andel kursdeltagare inom vuxenutbildning som under läsåret fullföljt kurs ska öka
Miljöstaden vid havet	
Göteborg ska ha en hållbar livsmiljö	Andel växthusgasutsläpp per invånare ska minska
	Förbränningen av osorterat avfall ska minska och återvinning ska öka
	Luftkvalitet och utsläppen till havet måste förbättras
En växande storstad	
Det ska byggas många bostäder i Göteborg	Antal bostäder i godkända/antagna detaljplaner ska vara 4 500
	Nettotillskottet av studentbostäder ska vara 400
Framkomligheten för kollektivtrafik och cykel ska öka	Genomsnittlig hastighet för kollektivtrafiken ska öka
	Andel cyklande ska öka
Göteborgarna ska vara trygga och staden ren	Andel göteborgare som känner sig trygga ska öka
	Andel göteborgare som är nöjda med att det är rent och städat ska öka
Norra Europas kulturhuvudstad	
Göteborgarna ska vara nöjda med stadens kulturutbud	Göteborgarnas nöjdhet med stadens kulturliv och dess institutioner ska öka
	Antalet elever i kulturskolan ska öka
Föreningsliv, fritid och breddidrott	
Göteborgarna ska vara nöjda med idrottsmöjligheterna	Göteborgarnas nöjdhet med idrottslivet ska öka
	Ungdomars nöjdhet med tillgång till spontanidrott och organiserad sport ska öka

En socialliberal stad med omtanke

Göteborgarna ska må bra	Andel ungdomar som i enkäter uppger att de inte använder ANDT (alkohol, narkotika, dopingmedel och tobak) ska öka
Göteborgs äldre ska känna sig trygga i sitt boende	Andel äldre som känner sig trygga i sitt boende ska öka
Göteborg ska vara en tillgänglig stad	Andel medborgare med psykisk eller fysisk funktionsnedsättning som är nöjd med tillgängligheten i staden ska öka

Göteborgs stad en bättre arbetsgivare

Göteborgs stad ska vara en bra arbetsgivare	Sjukfrånvaron ska minska
	Andel anställda som är nöjda med sitt arbete ska öka
	Osakliga löneskillnader vid likvärdigt arbete mellan kvinnor och män ska minska

Valuta för skatten

Budgeten ska vara i balans	Nämndernas budgetföljsamhet ska vara 100 %
	Nämndernas prognossäkerhet ska öka
Alla verksamheter staden finansierar ska vara effektiva	Administrationns andel av de totala kostnaderna ska minska

Ekonomisk sammanställning 2013-2015, Mkr

	2013	2014	2015
RESULTATRÄKNING			
Verksamhetens intäkter	7 960	8 600	8 750
Verksamhetens kostnader	-30 929	-31 554	-32 764
Avskrivningar	-825	-860	-895
Verksamhetens nettokostnader	-23 794	-23 814	-24 909
Skatteintäkter och kommunal-ekonomisk utjämning m m	24 391	24 911	25 997
Finansiellt netto	-97	-97	-88
Årets resultat	500	1 000	1 000
BALANSRÄKNING			
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar	31 200	32 500	33 800
Omsättningstillgångar	11 300	11 500	11 700
SUMMA TILLGÅNGAR	42 500	44 000	45 500
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	8 650	9 150	10 150
Årets resultat	500	1 000	1 000
SUMMA EGET KAPITAL	9 150	10 150	11 150
Avsättning till pensioner m m	2 700	2 600	2 600
SUMMA AVSÄTTNINGAR	2 700	2 600	2 600
Långfristiga skulder	21 200	21 400	21 600
Kortfristiga skulder	9 450	9 850	10 150
SUMMA SKULDER	30 650	31 250	31 750
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	42 500	44 000	45 500

Ekonomiska ramar 2013, tkr

Kommunstyrelsen; Utbildning

Förskolepeng		3 273 000
Barn 1-3 år	145 900 kr ¹	
Barn 4-5 år	96 600 kr ¹	
Skolbarnomsorgspeng		613 200
Förskoleklass och skolbarn	46 300 kr ¹	
Fritidsklubb	15 300 kr ¹	
Skolpeng		3 522 100
Förskoleklass	42 700 kr ¹	
Åk 1-6	67 700 kr ¹	
Åk 7-9	82 600 kr ¹	
Stödinsatser		638 100
Kvalitetsuppföljning, bedömning av stödbehov mm		157 600
Avgifter		-315 700
Summa Utbildning		7 888 300

Kommunstyrelsen; Äldreomsorg samt kommunal hälso- och sjukvård

Hemtjänstpeng		1 250 000
Produktionsersättning boende, hospice mm		2 800 000
Produktionsersättning hemsjukvård i ordinärt boende		300 000
Kvalitetsuppföljning, biståndsbedömning mm		111 000
Intäkter mm		-275 000
Summa Äldreomsorg samt kommunal hälso- och sjukvård		4 186 000

Stadsdelsnämnder

Angered		1 054 000
Östra Göteborg		851 800
Örgryte-Härlanda		440 700
Centrum		353 000
Majorna-Linné		554 600
Askim-Frölunda-Högsbo		619 000
Västra Göteborg		551 700
Västra Hisingen		616 300
Lundby		383 400
Norra Hisingen		534 900
Summa stadsdelsnämnder		5 959 400

¹ Fristående utförare erhåller utöver angivna belopp momskompensation med 6%

Ekonomiska ramar 2013, tkr

Nämnder med särskild inriktning

Byggnadsnämnden	85 600
Fastighetsnämnden	18 800
Idrotts- och föreningsnämnden	327 500
Kommunledningen	300 400
Kulturnämnden	510 500
Lokalnämnden	-258 900
Miljö- och klimatnämnden	47 800
Ny nämnd för Konsument- och medborgarservice	23 800
Nämnden för specialpedagogik	230 500
Park- och naturnämnden	182 200
Sociala resursnämnden	434 200
Trafik- och färdtjänstnämnden	605 100
Utbildningsnämnden	1 839 100
Valnämnden	1 250
Överförmyndarnämnden	15 800

Särskilda budgetposter

Arkivnämnden	16 300
Fastighetsnämnden; transfereringar	52 500
Göteborg & Co Träffpunkt AB	70 000
Idrott- och föreningsnämnden; studieförbunden	31 200
Räddningstjänstförbundet Storgöteborg	302 800
Överförmyndarnämnden; arvoden	11 400

Kommuncentrala/ofördelade medel

Kollektivtrafik; tillköp samt särfakturering	304 000
Studentrabatt	15 000
Underhållsåtgärder lokaler	100 000
Expansion inom funktionshinderområdet	70 000
Tryggare Göteborg	44 000
Boendutveckling inom äldreomsorgen	20 000
Förskole- och grundskolesatsning	50 000
Väg- och cykelbanesatsning	20 000
Höjda lärarlöner	30 000
Studie-/yrkesvägledning	7 000
Personalförbättring och kompetenshöjande insatser	78 600
Jobb-/arbetsmarknadsinsatser och integration	60 800
Jobsatsning för unga/ungdomsavtal	30 000

Totalt ekonomiska ramar

23 710 950

Folkpartiet Liberalerna